

Niedostosowanie społeczne - opis przedmiotu

Informacje ogólne	
Nazwa przedmiotu	Niedostosowanie społeczne
Kod przedmiotu	14.0-WP-PEDP-NS
Wydział	Wydział Nauk Społecznych
Kierunek	Pedagogika
Profil	ogólnoakademicki
Rodzaj studiów	pierwszego stopnia z tyt. licencjata
Semestr rozpoczęcia	semestr zimowy 2019/2020

Informacje o przedmiocie	
Semestr	1
Liczba punktów ECTS do zdobycia	4
Typ przedmiotu	obowiązkowy
Język nauczania	polski
Sylabus opracował	- dr hab. Grażyna Miłkowska, prof. UZ - dr Lidia Wawryk

Formy zajęć					
Forma zajęć	Liczba godzin w semestrze (stacjonarne)	Liczba godzin w tygodniu (stacjonarne)	Liczba godzin w semestrze (niestacjonarne)	Liczba godzin w tygodniu (niestacjonarne)	Forma zaliczenia
Wykład	15	1	9	0,6	Egzamin
Ćwiczenia	30	2	18	1,2	Zaliczenie na ocenę

Cel przedmiotu

Student posiędzie wiedzę na temat zjawiska niedostosowania społecznego i jego interpretacji naukowej w różnorodnych koncepcjach teoretycznych oraz w odniesieniu do patologii życia społecznego. Pozna przyczyny i przejawy niedostosowania społecznego dzieci i młodzieży, sposoby funkcjonowania osób niedostosowanych i zagrożonych niedostosowaniem w środowisku rodzinnym, szkolnym, rówieśniczym. Ponadto zdobędzie wiadomości odnoszące się do diagnozy niedostosowania społecznego, resocjalizacji i profilaktyki.

Wymagania wstępne

Wymagania wstępne nie zostały określone.

Zakres tematyczny

Wykłady

Norma i patologia w funkcjonowaniu społeczeństwa. Źródła norm i zasad społecznych. Patologia a dewiacja. Teorie wyjaśniające zachowania dewiacyjne człowieka (teoria anomii, kontroli społecznej E. Durkheima, T. Hirschiego, teoria R. Mertona, Teoria zróżnicowanych powiązań E. Sutherlanda, teoria naznaczenia społecznego E. Lemerta, teorie subkultur). Patologie a niedostosowanie społeczne. Definicje i typologie niedostosowania społecznego. Powstawanie i rozwój zachowań aspołecznych oraz mechanizmy psychospołeczne. Biopsychiczne i środowiskowe uwarunkowania nieprzystosowania społecznego dzieci i młodzieży. Rola diagnozy w pracy z dzieckiem niedostosowanym społecznie. Procedury działań podejmowanych wobec osób przejawiających symptomy niedostosowania społecznego. System opieki i profilaktyki nad dzieckiem niedostosowanym społecznie Środki i ośrodki pracy z dziećmi i młodzieżą niedostosowaną. Główne problemy w terapii i resocjalizacji nieletnich niedostosowanych. Współczesne systemy ograniczania zachowań dewiacyjnych dzieci i młodzieży w Polsce i na świecie.

Ćwiczenia

Wprowadzenie: poglądy na istotę niedostosowania społecznego; socjalizacja; niedostosowanie jako problem wychowawczy i społeczny. Teoretyczny model zachowań dewiacyjnych – model rozwoju osobowości i jej zaburzeń w ujęciu E. Eriksona. Pojęcie niedostosowania społecznego: objawy, rodzaje i typologie niedostosowania społecznego (według J. Konopnickiego, Cz. Czapówa, C. E. Sullivana i M. Q. Granta); etapy wykołajenia społecznego. Powstanie i rozwój zachowań aspołecznych: mechanizmy psychospołeczne – powstawanie zaburzeń w zachowaniu w oparciu o teorię frustracji potrzeb i społecznego uczenia się W. Bandury. Diagnoza niedostosowanych społecznie: model diagnozy behawioralnej i interdyscyplinarnej, główne etapy; diagnostyka wspierająca; arkusz obserwacyjny T. Achenbacha i jego praktyczne zastosowanie; SNS L. Pytki. Główne przyczyny niedostosowania społecznego; podziały, klasyfikacje; czynniki makrospołeczne powodujące niedostosowanie społeczne (przemiany społeczno-ekonomiczne, rola massmediów, wyjazdy za granicę). Rodzinne uwarunkowania niedostosowania społecznego: czynniki rodzinne według Farrington; braki w zakresie umiejętności wychowawczych rodziców; rola kar i nagród w wychowaniu, cechy rodziny dysfunkcyjnej w aspekcie systemów rodzinnych. Charakterystyka wybranych przejawów

niedostosowania społecznego wśród dzieci i młodzieży (agresja, odmowa chodzenia do szkoły, fala szkolna, bullying, cyberprzemoc, wagary szkolne, próby samobójcze młodzieży). ADHD i FAS jako przykład zaburzeń funkcjonowania dzieci i młodzieży w wyniku uszkodzenia CUN. Diagnoza dziecka niedostosowanego społecznie. Przemoc wobec dziecka w rodzinie jako zasadnicza przyczyna niedostosowania społecznego; definicje, rodzaje i formy przemocy wobec dziecka; deprywacja potrzeb dziecka, a zaburzenia w zachowaniu. Szkolne uwarunkowania nieprzystosowania społecznego: czynniki tkwiące w systemie szkolnym, w nauczycielu, w uczniu; fobia szkolna jako typ zachowania neurotyczno-lekowego; wagary; bulling. Dziecko niedostosowane w kontaktach rówieśniczych: popularność dzieci z symptomami zaburzeń w grupie rówieśniczej; dzieci zagrożone ostracyzmem – mechanizmy i skutki.

Metody kształcenia

Wykłady – wykład tradycyjny, wykład problemowy, wykład dyskusyjny.

Ćwiczenia – metody poszukujące (burza mózgów, metoda problemowa, dyskusja).

Efekty uczenia się i metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się

Opis efektu	Symbole efektów	Metody weryfikacji	Forma zajęć
SD.1/E.1.W1. miejsce danego przedmiotu lub rodzaju zajęć w ramowych planach nauczania na poszczególnych etapach edukacyjnych;	K_W01	- test egzaminacyjny z progami punktowymi	Wykład
D.1/E.1.W13. znaczenie rozwijania umiejętności osobistych i społeczno-emocjonalnych uczniów: potrzebę kształtowania umiejętności współpracy uczniów, w tym grupowego rozwiązywania problemów oraz budowania systemu wartości i rozwijania postaw etycznych uczniów, a także kształtowania kompetencji komunikacyjnych i nawyków kulturalnych;	K_W15	- dyskusja - odповідь ustna - Konwersacja – ocena aktywności i przygotowania merytorycznego.	Wykład
D.1/E.1.W15. potrzebę kształtowania u ucznia pozytywnego stosunku do nauki, rozwijania ciekawości, aktywności i samodzielności poznawczej, logicznego i krytycznego myślenia, kształtowania motywacji do uczenia się danego przedmiotu i nawyków systematycznego uczenia się, korzystania z różnych źródeł wiedzy, w tym z Internetu, oraz przygotowania ucznia do uczenia się przez całe życie przez stymulowanie go do samodzielnej pracy.	K_W12	dyskusja	Wykład
D.1/E.1.U3. identyfikować powiązania treści nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć z innymi treściami nauczania;	K_U01	- kolokwium - Ocena prezentacji Konwersacja – ocena aktywności i przygotowania merytorycznego	Ćwiczenia
D.1/E.1.U5. kreować sytuacje dydaktyczne służące aktywności i rozwojowi zainteresowań uczniów oraz popularyzacji wiedzy;	K_U10	- kolokwium - przygotowanie projektu - Ocena wystąpienia Konwersacja – ocena aktywności i przygotowania merytorycznego	Ćwiczenia
D.1/E.1.U11. przeprowadzić wstępną diagnozę umiejętności ucznia.	K_U06	- obserwacje i ocena umiejętności praktycznych studenta - projekt	Ćwiczenia
D.1/E.1.K2. popularyzowania wiedzy wśród uczniów i w środowisku szkolnym oraz pozaszkolnym;	K_K04	kolokwium	Ćwiczenia
D.1/E.1.K6. budowania systemu wartości i rozwijania postaw etycznych uczniów oraz kształtowania ich kompetencji komunikacyjnych i nawyków kulturalnych;	K_K03	- kolokwium - odповідь ustna - test egzaminacyjny z progami punktowymi	- Wykład - Ćwiczenia

Warunki zaliczenia

Wykłady

Warunkiem zaliczenia jest kolokwium pisemne z treści wykładów. Warunkiem oceny pozytywnej jest uzyskanie 60% pozytywnych odpowiedzi.

Ćwiczenia

Aktywne uczestnictwo studenta na zajęciach (m.in. prezentowanie własnych podglądów formułowanych na podstawie literatury przedmiotu); kolokwium zaliczeniowe.

Ocena końcowa

Ocenę końcową stanowi wynik egzaminu pisemnego bądź ustnego uwzględniającego treści ćwiczeń i wykładów. Kryteria oceny obejmowały będą: znajomość treści przedmiotu, jego rozumienie i wyjaśnianie, samodzielność studenta w wyjaśnianiu i interpretacji przejawów niedostosowania społecznego, dociekliwość w analizie przyczyn zjawiska, otwartość, poziom zaangażowania w rozwiązywaniu problemu.

Literatura podstawowa

1. Carr A., *Depresja i próby samobójcze młodzieży*, Gdańsk 2004.
2. Elliot J., Place M., *Dzieci i młodzież w kłopotcie*, Warszawa 2000.
3. Herbert M., *Rozwój społeczny ucznia*, Gdańsk 2004.
4. Jarosz E., *Dom, który krzywdzi*, Katowice 2001.
5. Konopnicki J., *Niedostosowanie społeczne*, Warszawa 1971 .
6. Miłkowska-Olejniczak G, *Charakterystyka szkolnego agresora*, [w:] *Modelowe rozwiązania działalności profilaktycznej w grupach dzieci i młodzieży*, red. A. Doliński, Zielona Góra.
7. Otręba A., *Wołanie o pomoc*, „Edukacja i Dialog” 2002, 4.
8. Pospiszyl I., *Patologie społeczne*, Warszawa 2008.
9. Pytka L., *Pedagogika resocjalizacyjna*, Warszawa 2000.
10. Seweryńska A. M., *Uczeń z rodziny dysfunkcyjnej*, Warszawa 2007.
11. Urban B., J. Stanik, *Resocjalizacja*, T. I, Warszawa 2007.
12. Urban B., *Kryteria, mechanizmy i konsekwencje odrzucenia dziecka przez grupę rówieśniczą*, [w:] *Społeczne konteksty zaburzeń w zachowaniu*, Kraków 2001.
13. Urban B., *Zachowania dewiacyjne młodzieży*, Kraków 2000.

Literatura uzupełniająca

1. Bradshaw J., *Zrozumieć rodzinę*, Warszawa 1997.
2. Konopnicki J, *Niedostosowanie społeczne*, Warszawa 1971.
3. Radziewicz-Winnicki A., *Społeczeństwo w trakcie zmiany*, Gdańsk 2004.
4. Waloszek D. (red.), *Osamotnienie dzieci w rodzinie a ich relacje emocjonalne z rówieśnikami i nauczycielami w szkole*, [w:] *Nowe stulecie dziecka*, Zielona Góra 2001.

Uwagi

Zmodyfikowane przez dr hab. Grażyna Miłkowska, prof. UZ (ostatnia modyfikacja: 13-11-2019 18:39)

Wygenerowano automatycznie z systemu SylabUZ